

ORTA ÇAĞ GENEL ÖZELLİKLERİ

- 1) Kavimler G sonucundan İstanbul'un Türklerce fethedilmesine kadar sürer.
- 2) Merkezi otoritenin güçlü olmadığı, devletlerin birliğinin olmadığı bir süreci ifade eder.
- 3) Feodalizmin siyasal, sosyal, ekonomik düzen olduğu bir ağdır.
- 4) Kralların yetkilerinin Papalara oranla daha az ve sınırlı olduğu bir dönemdir. (Papalar kralları görevden alabildiği gibi, atayabilirdi)
- 5) En güçlü kurumun kilise (veya onun simgesel gücü Papalık) olduğu bir ağdır. (Kilise en büyük ekonomik, siyasi ve dinsel güçtür.)
- 6) Bilimsel düşüncenin baskı altına alındığı ve bu yüzden bilim hayatının snk geçtiği bir dönemdir.
- 7) ağın en önemli ekonomik, siyasi ve askeri olayı Haçlı Seferleri olmuştur.
- 8) Bilimsel, teknik alandaki gelişmelerin yaygınlaşması ve hızlanması ile sona ermiştir.

Orta Çağ (M.S. 375 – M.S. 4-453) arasını kapsar.

Kavimler Göçü'nden İstanbul'un fethine kadar -geçen süredir. Siyasi alanda dünyada yeni gelişmeler yaşanmıştır. Avrupa'da merkezi krallıkların zayıfladığı Feodalite (Derebeylik) rejiminin güçlendiği dönemdir.

Bu dönemde Tek Tanrılı dinlerin (Hıristiyanlık, İslamiyet) toplumlar ve devletler üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

İslam dininin ortaya çıkıp yayılması ve Hıristiyanların kutsal saydığı yerlerin ele geçirilmesi Haçlı Seferleri'nin nedenlerinden biri olmuştur.

Haçlı Seferleri sonucunda Batı – Doğu dünyası arasında kültürel etkileşim olmuş, bu seferler sonraki dönemleri etkileyecek birçok gelişmeye zemin hazırlamıştır.

Bu dönemde ticaretin önemi daha da artmıştır. İpek ve Baharat Yolları en önemli ticaret yolları olmuştur.

Bu dönemde demokratik gelişmeler de görülmüştür. (1295 Magna Carta)

ORTA ÇAĞ'DA AVRUPA

➤ FEODALİTE (DEREBEYLİK)

- Ortaçağ Avrupası'nın siyasi dzenini feodaliteye dayanır. Kavimler G'yle sarsılan İlkçağ'ın köleci dzenini yerini feodal beyliklere bırakmıştı. Feodalite rejiminde toprak sahiplerine senyör veya szeren, bu topraklarda çalışarak hayatını sürdürenlere ise serf veya vassal denmekteydi. Bu, İlkçağ'ın köleleri yerine oluşan yeni bir sosyal sınıftı. Zira, feodalitenin de temeli eşitsizliğe dayanmaktaydı. Köylülerin hukuki hakları yoktu. Her senyörün kendi bölgesinde ayrı kurallar geçerliydi. Feodal rejimde soyluluk doğuştan gelen bir haktı. Soylular, devlet idaresi ve askeri işlerle uğraşırlardı.
- Hristiyanlık, kilise gibi örgütlü bir yapıya sahip olduğu için, kısa sürede tüm Avrupa'da yayılmıştı. Kilise endljans (cenneti vaat etme) ve aforoz (dinden çıkarma) yetkisine sahipti. Aforoz bir ülkenin tümüne de uygulanabilirdi. Buna enterdi Batı Hristiyanlığını temsil eden Katolik Kilisesi, din hakların yanı sıra dünyevi haklara da sahipti. Din adamları (rahipler) sınıfının nüfuzu oldukça genişti. Avrupa'da laik devlet anlayışı yoktu. Papa'nın krallara ta giydirmesi, aforoz yetkisini elinde bulundurması, Haçlı seferleri dzenlemesi gibi olgular Kilise'nin siyasi güç ve otoritesini gösterir. Ayrıca, Kilise'nin elinde geniş topraklar vardı.

-
- Düşünce alanında kilisenin koyduğu normlar geçerliydi ve bunlara aykırı düşünmek mümkün değildi. Bu düşünce tarzına dogmatizm Katolik Kilisesi, dini ve siyasi üstünlüğünü koruyabilmek için, aynı zamanda Ortodoks Kilisesi'nin varlık ve nüfuzunu kırmak istiyordu. Bu nedenle Avrupa'da mezhep savaşları eksik olmuyordu.
  - Ortaçağ Avrupası'ndaki önemli siyasi güçlerden biri Frank İmparatorluğu Bu imparatorluğun toprakları üzerinde Merovenj ve Karolenj krallıkları kurulmuştu. Karolenjlerin zayıflaması üzerine iç çatışmalar çıktı. Verdün Antlaşması'yla Frank İmparatorluğu parçalandı (843). Almanya, İtalya ve Fransa'nın temelleri atıldı. Kutsal Roma Germen İmparatorluğu kuruldu. Bu devletin başına geçen hükümdarlar, papanın elinden taç giyiyorlardı. Onlara otorite bahşeden makam Papalıktı. İmparatorluk sınırları içinde çeşitli bölgeler, farklı feodal beylerin hakimiyeti altındaydı.

➤ HAÇLI SEFERLERİ

- Orta Çağ'da Avrupalıların, Müslümanların elinde bulunan ve Hristiyanlarca kutsal sayılan Kudüs ve dolaylarını geri almak için düzenledikleri seferlere Haçlı Seferleri denir.
- Avrupalılar, Müslümanların Suriye, Filistin ve İspanya'yı fethinden büyük rahatsızlık duymuşlardı. Türklerin Anadolu'yu almaları Avrupalıları hayli korkutmuştu. Türkler Bizans'ı ele geçirirse Avrupa'nın hakimi olabilirdi. Bu nedenle Türkleri Anadolu, Suriye ve Filistin'den atmak; Akdeniz'den uzaklaştırmak istiyorlardı.
- Avrupa'da yoksulluk ve sefalet hüküm sürerken, doğu ülkeleri zengin ve müreffeh Müslümanlar kara ve deniz ticaretine hakimdiler. Fakat, İslam dünyasında siyasi alanda bir çözüme vardı. Melik Şah'tan sonra Selçuklu devletleri arasında üstünlük mücadelesi çıkmıştı.
- Papa II. Urban, bu durum karşısında Hristiyan-ları birleştirmeye yöneldi. Kudüs'ü almak üzere faaliyete başladı. Kudüs Avrupalılar için adeta bir kurtuluş sembolü haline geldi. Kudüs'ü almakla, Hristiyanlar için cennete kavuşmak ve zengin olmak mümkün olacaktı. Zira, Kluni Tarikatı da halkı bu yönde kışkırtmaktaydı.

- Kısaca, Kilise'nin güç kazanma isteği, Bizans'ın yardım çağrısı, şövalyelerin şöhet tutkusu, senyörlerin servet hırsı ve halkın günahlardan arınma ümidi ortak bir zeminde bulundu.
- Not: Yukarıdaki sebeplerden dolayı, 1096-1270 yılları arasında sekiz Haçlı Seferi düzenlendi. Bunlardan ilk dördü Türkiye topraklarından geçtiği için, Türkiye Selçuklularını doğrudan ilgilendirmektedir. Bu nedenle, haçlılara karşı en çok mücadele eden devlet Türkiye Selçuklularıdır.
- Haçlı seferlerine katılan devletler: Papalık, Almanya, Fransa, İngiltere, Bizans, Napoli.
- Haçlı seferlerine karşı koyan devletler: Anadolu Selçukluları, Şam Atabeyliği, Musul Atabeyliği, Danişmentliler, Artuklular, Eyyubiler, Fatimiler, Memlukler.
- **Haçlı Seferi (1096):**
- Bizans'ın yardım istemesi üzerine haçlılar harekete geçtiler. Anadolu'ya girerek, Türkiye Selçuklularının başkenti İznik'i kuşattılar. Kılıç Arslan, başarılı olamayacağını anlayınca şehri Bizanslılara terketti; başkenti Konya'ya taşıdı. Danişment Gazi ile ittifak yaparak haçlılarla savaştı. Haçlılara karşı gerilla savaşı yürütüldü. Haçlıların geçeceği yerlerdeki su kuyuları kapatıldı, ekinler tahrip edildi, yerleşme alanları boşaltıldı. Bu taktik sonucu, haçlılar Anadolu'yu geçerken birçok kayıp verdiler. Fakat, Kılıç Arslan'ın geri çekilmesinden yararlanan Bizanslılar Eskişehir-Antalya hattına kadar tüm Batı Anadolu'yu ele geçirdiler. Haçlıların bir kolu Urfa'yı, diğer kolu Antakya'yı aldı. Kudüs'ü Fatimilerden alan Haçlılar, burada bir Latin krallığı kurdular. Ayrıca Antakya, Urfa, Şam, Sur ve Yafa gibi şehirlerde birtakım kontluklar kurdular.

► **Haçlı Seferi (1147):**

- İmadeddin Zengi'nin Urfa kontluğunu geri alması üzerine düzenlendi. Alman İmparatoru komutasındaki haçlı ordusu Mes'ud tarafından bozguna uğratıldı. Alman İmparatoru'nun yenilmesi üzerine, Fransa Kralı güzergahını değiştirdi. Selçuklu topraklarından değil, Denizli ve Antalya yönünden ilerledi. Burada haçlıların bir kısmı gemilere binerek Suriye'ye geçtiler. Kesin sonuç alamadılar.

► **Haçlı Seferi (1189):**

- Selahaddin Eyyubi'nin Hittin Savaşı'nı kazanarak Kudüs'ü geri alması üzerine düzenlendi. Haçlılar karadan ve denizden harekete geçtiler. Alman İmparatoru, İstanbul üzerinden Anadolu'ya geçti. Kılıç Arslan gerilla savaşıyla haçlıları yıprattı. Alman İmparatoru Silifke'de nehirde boğuldu. Ordusunun bir kısmı dağıldı. Geriye kalanlar Suriye ve Filistin'e ulaştı. İngiltere ve Fransa kralları ise Akdeniz yoluyla Filistin'e geldiler. Ancak başarılı olamadılar. Kudüs Müslümanların elinde kaldı.

► **Haçlı Seferi (1202):**

- Filistin'de Yafa kontluğunun Eyyubiler tarafından geri alınması üzerine düzenlendi. Haçlılar deniz yoluyla Filistin'e geçmeye hazırlanırken, Bizans'ta taht kavgası çıktı. Haçlılar yön değiştirip İstanbul'u yağmaladılar. İstanbul'da bir Latin İmparatorluğu Bizans hanedanından bazı kişiler Anadolu'ya kaçarak İznik ve Trabzon'da iki ayrı krallık kurdular. (İznik Krallığı 1261'de İstanbul'u alarak Bizans'ı yeniden canlandırdı. Trabzon Rum Krallığı ise Fatih tarafından yıkıldı.)

► **Diğer Haçlı Seferleri:**

- Beşinci haçlı seferinde haçlılar Eyyubilere yenildiler (1217). Altıncı haçlı seferinde haçlılar geçici bir başarı kazandılar. Eyyubiler, haçlıların on yıl süreyle Kudüs'te oturmalarını kabul ettiler (1228). Yedinci haçlı seferinde haçlılar Eyyubilere yenildiler (1248). Sekizinci haçlı seferi Tunus'a düzenlendi. Fakat sonuç alınamadı (1270).

► Haçlı Seferleri'nin Sonuçları:

- Yüzbinlerce kişi öldü. Anadolu, Suriye ve Filistin harap oldu. Anadolu Türk birliğinin kurulması gecikti. Savaşlardan İslam dünyası ve özellikle Türkler zararlı çıktı. Türklerin Batı'ya doğru ilerleyişi kesintiye uğradı. İstanbul'un fethi Fakat sonuçta Bizans da seferlerden zarar gördü.
- Avrupa'da siyasi, ekonomik ve sosyal değişiklikler görüldü. Seferlere katılan derebeylerin çoğu öldü. Sağ kalanlar ise, topraklarını ve malikanelerini kaybettiler. Derebeylik yıkıldı. Avrupa'da siyasi yapı değişti. Merkezi krallıklar güçlendi.
- İslam kültürünün etkisiyle skolastik düşünce zayıfladı. O zamana kadar Avrupa'da bilinmeyen pusula, barut, kâğıt ve matbaa Batı'ya götürüldü.
- Barutun ateşli silahlarda kullanılması feodalitenin yıkılmasına, matbaanın kullanılması Rönesans hareketinin gelişmesine, pusulanın kullanılması ise Coğrafi Keşifler'in başlamasına etki etti.
- Haçlı seferleri siyasi yönden amacına ulaşamadı. Bu durum papalığın ve kilisenin otoritesini sarstı. Papalık ve Katolik Kilisesi zayıflarken, kral ve imparatorların gücü arttı.
- Haçlı seferleri Avrupa için ekonomik yönden kazançlı Avrupa'da gemi yapımıcılığı gelişti. Deniz ticareti canlandı. Cenova, Venedik, Marsilya gibi Akdeniz limanları önem kazandı.
- Zenginlik anlayışı ve kaynağı değişti. Toprağa dayalı zenginlik yerini ticarete dayalı zenginliğe bıraktı. Böylece burjuva sınıfı ortaya çıktı.
- Kralların, seferlere kaynak sağlamak için İtalyan bankerlerine başvurmaları bankacılığı geliştirdi.
- Hristiyanlarla Müslümanlar birbirlerini daha yakından tanıdılar. Hristiyanların Müslümanlar hakkındaki önyargıları değişti. Karşılıklı hoşgörü ortamı oluştu. Bu durum hümanizmaya etki etti.